

en moviment[s]. dones de Barcelona. 40 anys i més...

Amb aquest cicle de trobades i activitats als barris, els Programes de Memòria de l'Ajuntament de Barcelona se sumen a la commemoració del 40 aniversari de les Jornades Catalanes de la Dona, tot obrint un procés de reflexió i memòria al voltant del paper de les dones i del moviment feminista en la construcció i el sosteniment del teixit social de la nostra ciutat. Després de la presentació detallada que n'ha fet Cristina Borderías, comissària del projecte, a mi només em resta convidar-vos a participar-hi i gaudir-ne.

Sóc conscient que sóc aquí, en aquest acte d'inauguració, només com una de les moltes dones que vam participar en el procés de les Jornades del 1976 i de les moltes altres que des d'aleshores s'han anat sumant als diferents projectes que s'han impulsat des del moviment feminista i els espais de dones. I hi sóc gràcies als espais de relació en l'acció que he tingut el privilegi de poder compartir al llarg d'aquests anys: la Coordinadora Feminista, la revista *Dones en Lluita*, les edicions La Sal, la Xarxa Feminista, el Centre de Cultura de Dones —ara la Bonne—, el grup de Dones i Treballs i, sempre, Ca la Dona, i en els darrers temps molt especialment el seu Centre de Documentació-Biblioteca.

Però també tinc clar que no puc parlar en nom de totes ni representar-les, i que recordar-ne algunes, inevitablement voldria dir oblidar-ne d'altres. Malgrat tot, ara que fa just 25 anys que ens van deixar, no puc deixar d'esmentar els noms de Maria Aurèlia Capmany i Montserrat Roig, i si tanco els ulls i rememoro el paranimf en aquells dies de maig del 76, en veig moltes més que ens han acompanyat en diversos moments i que ara ja no hi són. I segur que vosaltres també en recordareu moltes... A totes, els dediquem un record, ja que la memòria també vol dir això: constatar i lamentar l'absència de les qui ja no hi són.

Deia, però, que sóc incapaç de representar-les totes, i seria presumptuós pensar que el que jo pugui dir sobre aquest camí que hem anat fent totes plegades pot donar compte del que ha estat i significat per a cadascuna. Només puc parlar en nom propi.

I, pel que fa a mi, he de dir que quan es va començar a plantejar que hauríem de commemorar el 40 aniversari de les Primeres Jornades Catalanes de la Dona, la meva reacció va ser de rebuig davant el que veia com una exaltació de la memòria. M'agradava més la idea de mirar cap endavant i, si de cas, ja seran altres les qui recuperaran la llana vella del teixit antic per trenar nous projectes i obrir nous camins.

L'any 96, a les jornades "20 anys de feminisme", ja havíem fet balanç. I, un cop més, havíem constatat que havíem adquirit coneixement i saber, havíem assolit reivindicacions i encara en teníem moltes de pendents, però el que més valoràvem del camí recorregut eren les relacions establertes, el suport mutu per a la transformació personal i col·lectiva.

I tot recordant-ho vaig haver de rectificar i reconèixer que aquest aniversari sí que val la pena renovar-lo i celebrar-lo. I així ho vam fer el mes de juny a les Jornades Radical-ment Feministes.

Tornant a les Jornades del 76, en valoro sobretot el fet que van ser la culminació d'un procés col·lectiu de reflexió i reconeixement mutu, en què dones que no havíem treballat mai plegades vam posar en comú vivències i desitjos per anar esbossant un mapa de quin era el futur que volíem i com volíem arribar-hi. Al llarg de més d'un any es van anar redactant les diferents ponències amb les aportacions de moltes dones i les vam debatre en trobades als barris i als pocs espais que ens donaven una cobertura legal per poder reunir-nos en aquells temps de clandestinitats. Per a mi va ser un regal conèixer totes aquelles dones tan diferents i amb qui, malgrat tot, compartíem aspiracions de llibertat i d'una vida "vivable", i sabers amagats adquirits en la pràctica de la cura de la vida, sovint en circumstàncies molt difícils.

Per això m'agrada que aquest projecte de recuperació i transmissió de la memòria es plantegi en forma d'un itinerari que recorrerà els barris de Barcelona i d'un cicle de diàlegs oberts en què puguem intercanviar amb les dones de la nostra ciutat records i propostes, vivències i reivindicacions i, sobretot, projectes de futur, des de la diversitat de les nostres experiències i desitjos.

I valoro que la proposta hagi estat assumida pel Comissionat de Programes de Memòria com una mostra de la voluntat d'integrar la memòria de les dones, la nostra història, dins la història col·lectiva, que és una manera de donar-hi el valor polític que li pertoca.

Ja l'any 76 un dels temes centrals de debat va ser l'articulació de les accions i les reivindicacions de les dones en el marc de l'acció col·lectiva. De quina manera podíem construir un moviment feminista autònom i fort, donar valor polític a la paraula de les dones i a les seves/nostres aspiracions diverses, reconèixer les seves/nostres experiències i sabers i, alhora, aconseguir que aquestes impregnessin el corrent principal de la política.

Sovint hem recordat que les dones som a tot arreu i que la nostra experiència és més transversal, que abasta tant el terreny d'allò públic com el terreny d'allò més personal i íntim, però que també és polític. I això és el que ens porta a dir que la política de les dones és LA política, una política no descarnada, que té en compte les necessitats i els desitjos dels cossos, que es fa partint d'un mateix per anar vers l'altre.

Una idea que també està present en el lema que ara torna a sonar fort i que diu que "Sense les dones no hi ha revolució".

Però encara és en gran part una tasca pendent que aquesta concepció del quefer polític s'assumeixi amb totes les seves conseqüències.

* * *

Justament perquè la nostra memòria ha estat tan sovint esborrada, tergiversada i menystinguda, les dones, com ens deia ja fa anys Fina Birulès, en certa manera hem d'entrar en el futur retrocedint.

En aquest procés, la memòria ja no és aquella exaltació nostàlgica d'un temps passat que em neguitejava, sinó la recuperació d'un camí recorregut. Ja no interessa tant què o qui hem estat, sinó, sobretot, com hem esdevingut, com hem arribat fins aquí i, per tant, com volem continuar.

Espero que tinguem ocasió de seguir-ne parlant al llarg d'aquest cicle, ja que, com deien les companyes del Centre de Documentació a les Jornades: "La memòria de la nostra revolta feminista és una anticipació de la nostra llibertat".

Ara tenim una bona oportunitat de reviure-la. Gràcies a totes les persones que l'esteu fent possible i, molt especialment, a la nostra alcaldessa, Ada Colau, pel seu suport, i a Cristina Borderías, per l'empatia, la dedicació, l'entusiasme i l'esforç amb què ha sabut portar a bon port aquest projecte.

Mireia Bofill Abelló

Barcelona, 28 de novembre de 2016